

Název příspěvku

Humor ve výuce matematiky (Humor in Teaching of Mathematics)

Klíčová slova v ČJ

Humor, výuka, matematika, učitel, učení

Klíčová slova v AJ

Humor, teaching, mathematics, teacher, learning

Cíle v ČJ

Studie si klade za cíl zmapovat užívání humoru ve výuce, a to jak v české a zahraniční odborné literatuře, tak i v praxi učitelů na českých školách. Práce se zaměřuje na výuku matematiky a humorné prvky, které učitelé při vysvětlování látky do výuky vkládají. Jedním z cílů je vytvořit přehlednou analýzu odborné literatury o humoru, který učitel ve výuce záměrně využívá. Dalším cílem je ze získaných empirických dat vytvořit sbírku humorných příkladů užívaných v hodinách matematiky a zformování teorie využívání humoru v této výuce. Výstupem bude publikace, která poskytne materiál pro pedagogy.

Teoretická východiska v ČJ

Z dosavadního studia zahraniční literatury vyplývá, že humor v pedagogice má své místo a opodstatnění (Martin, 2007). Zároveň jsou ve výzkumech velké rozdíly v metodologii, zkoumaném vzorku, typu užitého humoru i v závěrech o dopadu humoru na učení (souhrnně v Banas a kol., 2011). Prvotním předpokladem je rozdělení humoru z pohledu výuky o humoru, výuky k humoru a výuky s humorem, který do škol vnášejí žáci a učitelé. Na poslední zmíněné cílíme ve výzkumu nejvíce. Nalezneme zde významné rozdíly v kvantitě a kvalitě výzkumů, které se věnují humoru dle jeho funkce: humor ve funkci vlivu na sociální klima a bezprostřední didaktická funkce humoru vůči probírané látce. Výzkumům zaměřeným na humor, který ve výuce využívá učitel s cílem, aby žáci lépe pochopili probíranou látku, je věnováno stále málo pozornosti. V českém prostředí se humorem ve škole výzkumně zabývala K. Šedřová (2013). Její práce se věnuje humoru spjatému s vyučovanou látkou pouze v popisu výstupů zahraničních výzkumů.

Metodologie v ČJ

Jedná se o kvalitativní výzkum vycházející z principů „zakotvené teorie“. Zkoumaným souborem jsou učitelé matematiky na českých ZŠ a SŠ. Sběr dat je realizován

kvalitativními metodami: polo-strukturované rozhovory s učiteli prováděnými osobně, popřípadě (doplňkově) elektronicky písemnou formou. Odhadovaný počet: 50. Hlavním kritériem však je teoretická nasycenost. Následně je prováděna kvalitativní analýza výpovědí učitelů a nasbíraných humorných příkladů. Veškerá data jsou následně interpretována ve vztahu k odborné literatuře.

Závěry v ČJ

V příspěvku jsou prezentovány výsledky z 25 rozhovorů. Pozitivní důvody pro užívání humoru ve výuce se dle výpovědí učitelů prolínají od vlivu na motivaci žáka, přes celkovou atmosféru ve třídě až k lepšímu zapamatování samotné látky. Z analýzy dat vyplývá, že šíře užívání humoru ve výuce je mnohem větší, než jen uvolnění nálady či chvilkové přilákání pozornosti. Oslovení učitelé užívají humor zacílený na učivo – společně se žáky se „zasmějí“ probírané látce. Liší se ale v tom, jaký typ humoru užívají. Podstatným tématem je důkladné zvažování kontextu vhodného pro přinášení humoru do výuky.

Souhrn příspěvku v AJ

The aim of this study is to map the use of humor in teaching, in Czech and foreign relevant literature, and in real teaching at Czech schools. The study concentrates on the humorous materials used by teachers of mathematics to explain lecture concepts. Data are gathered via semi-structured interviews with teachers of mathematics. Their qualitative analyses according to principles of grounded theory method. Paper presents the first results of analysis of 25 interviews. Covered are topics of teachers' motivation, types of humor used to have a laugh at subject matter with the pupils, considering risks and limits of using humor.

Bibliografie

Banas, J. A., Dunbar, N., Rodriguez, D., & Liu, S. J. (2011). A review of humor in educational settings: Four decades of research. *Communication Education*, 60(1), 115–144.

Martin, R. A. (2007). *The psychology of humor: An integrative approach*. Burlington, MA: Elsevier Academic Press.

Šed'ová, K. (2013). *Humor ve škole*. Brno: Masarykova univerzita.